

GI SELA POU
LA VEU INVISIBLE

**Ser infermera era la seva vida,
però un fet inesperat li va canviar el destí.**

labutxaca

Gisela Pou

La veu invisible

Columna
Barcelona

© Gisela Pou, 2015

La primera edició d'aquesta obra es va publicar
a Columna l'any 2015

Primera edició en aquest segell: juny del 2016

© d'aquesta edició: Edicions 62, s.a.,
labutxaca

Fotocomposició: Víctor Igual

Impressió: Liberdúplex

DIPÒSIT LEGAL: B. 9.165-2016

ISBN: 978-84-16600-08-3

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47).

Tots els drets reservats.

Capítol 1

Dos anys enrere, la reestructuració del funcionament de l'hospital la va obligar a treballar al torn de nit. No li feia res dormir menys hores, el que enyorava de debò era no estar tan a prop dels malalts. Les nits eren llargues, i sempre que la feina l'hi permetia anava d'una habitació a l'altra per veure com es trobaven els pacients. En aquells passeigs nocturns, la Cèlia se sentia la Florence Nightingale, la dona que va convertir la infermeria en una professió l'acompanyava des de la infantesa. La Candela, la mare de la Cèlia, tenia la fotografia de la Nightingale penjada a la paret del petit consultori on posava les injeccions. Durant anys, va creure que la senyora en blanc i negre —que mirava, lànguida, l'armariet dels medicaments— era algú de la família. Sempre que després d'una malifeta la castigaven tancant-la en aquell quarto que feia olor d'alcohol i farmàcia, tan bon punt el plor i la ràbia s'apaivagaven, s'asseia a terra i, agombolada per la remor de converses antigues, parlava amb la senyora de la paret. A ella li explicava els seus secrets, els seus temors, els seus odis, i el dia que la

Candela li va dir que aquella dona no tenia res a veure amb els seus avantpassats, no va sentir cap decepció perquè la dona del retrat, a còpia de confidències, s'havia convertit en una bona amiga. Descobrir que la Florence Nightingale havia estat infermera a l'hospital de Scutari durant la guerra de Crimea, saber que els soldats britànics l'havien batejat amb el sobrenom de la «La dama del llum» perquè cada nit recorria quilòmetres de passadissos d'aquella caserna transformada en hospital, la va entusiasmar. Des d'aquell dia, «La dama del llum», a més de la seva còmplice, va ser la seva heroïna, i aquella dona que havia lluitat per dignificar la infermeria va ser un model a seguir. La Cèlia volia ser infermera, no pas com la seva mare, no pas com les amigues de la seva mare, sinó com la Florence Nightingale, una noia anglesa que s'havia rebel·lat contra les normes i les convencions d'una època.

A l'altra banda de la ciutat, una dona caminava arran de platja. Contemplava el mar sense veure'l. L'aigua gelada li mullava les sabates, la humitat se li enfilava cames amunt i esgarrifances de fred la feien tremolar. Caminava sense pressa i quan arribava fins al munt de roques que li barraven el pas, feia mitja volta i refeia el camí en direcció contrària. Un passeig que ningú no havia observat, perquè era massa fosc i feia massa fred per entretenir-se a mirar aquella dona, cansada i exhausta, que s'obstinava en una absurda cursa circular. Hores més tard, el cos jeia damunt la sorra molla, tenia el vestit xop d'aigua i les puntes dels cabells se li havien rinxolat.

Una veu anònima va donar l'avís a la policia: Hi ha una dona morta a la platja! Si us plau, vinguin de pressa!

Hi ha una dona morta a la platja!, cridava. En poca estona la platja es va omplir de gent uniformada. La sirena de l'ambulància, les ordres dels mossos i el xerrotejar dels curiosos que s'apropaven a tafanejar es barrejaven amb un remolí de preguntes.

No hi havia ni rastre de l'òliba, i la Cèlia va quedar encantada admirant els pavellons de l'antic hospital, que es perfilaven com fantasmes enmig de la nit. L'hospital dissenyat per Domènech i Montaner va ser concebut com un espai on la llum, l'aire i els espais enjardinats fossin essencials per al confort dels malalts. Tanmateix, després de cent anys, aquella joia arquitectònica del Modernisme, aquell hospital dividit en pavellons comunicats per passadissos subterranis, ja no s'avenia amb la idea integral de la medicina contemporània i va ser necessari construir-ne un de nou. El nou Hospital de la Santa Creu i Sant Pau estava situat a la part nord de l'antic recinte, entre els carrers Mas Casanovas i Sant Quintí. Estava format per un bloc principal on convergien quatre blocs com si fossin els dits d'una mà.

El trasllat d'un hospital a l'altre s'havia fet de forma gradual. El dia que els antics pavellons eren només espais buits a l'espera de ser reformats per convertir-se en un espectacular Centre Internacional de la Mediterrània, la Cèlia va acceptar que hi havia un abans i un després a la seva vida. Potser sí que havia d'estar contenta de tenir el privilegi de treballar en un centre acabat d'estrenar, potser sí que havia de gaudir dels passadissos amples i dels terres lluents, i felicitar-se per tenir feina en un dels millors hospitals de la ciutat. Potser sí que tot eren avantatges, però no ho podia evitar, trobava a faltar els orna-

ments de les façanes, el sostre amb trencadís, les cúpules amb teules de ceràmica vidriada, els finestrals amb vidres emplomats, els florons, els dosserets, els pinacles. Aquella nit, la Cèlia tenia enveja de la vella òliba que volava lliure per damunt de les teulades de l'antic hospital.

Les sirenes, els crits de la gent, una veu potent que exclamava: No està morta! Respira! No està morta! La dona de la platja no podia obrir els ulls, ni articular cap paraula, ni moure cap múscul: Senyora! Sent el que li dic? Senyora!, repetia una veu fonda. Però ella, estirada a la platja, amb les mans enfonsades a la sorra, no sentia res, no veia res, el seu món s'havia convertit en una tela blanca on es projectaven les ombres d'una existència que ja no li pertanyia. Un parell d'homes van col·locar-la a la llitera.

En el mateix moment que la Cèlia sortia de l'hospital i es cordava l'abric per protegir-se del vent gelat de l'hivern, l'ambulància enfilava el carrer en direcció a l'entrada d'urgències de Sant Pau. Hauria estat molt més ràpid dur-la a l'Hospital del Mar, però a mitja tarda un accident múltiple a la ronda Litoral havia col·lapsat el servei. La Cèlia va sentir el xiscle estrident de la sirena que emergia entremig dels mil sons que genera la ciutat. No ho podia evitar. Les sirenes de les ambulàncies la posaven en estat d'alerta, una esgarrifança li recorria l'esquena, el batec del cor se li accelerava i la pregunta de si hi arribarien a temps martellejava dins del seu cap. El badall on s'acumulava tot el cansament d'una nit de feina va quedar estroncat. Va prémer els punys dins les butxaques fins que aquell so d'animal malferit va emmudir. La tensió se li concentrava en un sol punt just a la base del clatell, un

punt dur com una pedra que només s'estovava a còpia de massatges i banys calents. Va inspirar un parell de vegades, va tapar-se la boca amb la bufanda i va apressar el pas. Tenia ganes d'arribar a casa i veure els seus fills. Des que havia canviat de torn, l'esmorzar era l'únic àpat que feien tots tres plegats. Treballar a les nits feia que anés més cansada, però li permetia estar més hores amb l'Abril. L'alegria de la nena la rescabava del mutisme del Max. El noi s'havia instal·lat en una adolescència hermètica on no hi havia lloc per a ella. Cada dia lluitava per arrencar-li una conversa, i si l'únic que aconseguia eren tres paraules acompanyades d'uns quants grunys, ja en tenia prou. El Max vivia clausurat dins les quatre parets de la seva habitació, una mena de santuari farcit d'ordinadors, aparells de música, llibres i piles de roba. Cada nit, abans de marxar a l'hospital, la Cèlia hi entrava i, alçant la veu per damunt dels esgarips eixordadors d'un cantant embotgit, li deia que tenia el sopar al microones i li feia un petó a la clepsa. De vegades, després de sortir, sentia un adéu llunyà i desganat amb una veu que la Cèlia no reconeixia. On era el seu Max? On era el nen alegre i responsable que ella havia criat? Tenia la impressió que el seu fill havia estat devorat per aquell noi de veu fonda amb el front ple de grans que dissimulava darrera un serrell que li tapava els ulls. Tenia un estrany a casa i lluitava per acostumar-s'hi.

El cel encara era fosc quan la Cèlia va baixar les escales del metro. L'òliba seguia al mateix lloc, l'ocell va estendre les ales i amb un batec suau va volar fins a la cúpula del Pavelló de Sant Manuel, la va voltar un parell de vegades per després anar fins a la torre del rellotge i posar-se

damunt el cap de l'àngel que guaitava el mar. Des d'allà, l'òliba contemplava el naixement del nou dia i el despertar de la ciutat.

El vagó del metro que la portava directe a casa anava ple de gom a gom. La Cèlia abraçava la bossa arran de pit i la premia amb força mentre feia la llista del que faria al llarg de la jornada. Parlaria un moment amb la Júlia —la veïna que es quedava a dormir amb els seus fills—, esmorzaria amb els nens, portaria l'Abril a l'escola, dormiria quatre hores, s'empassaria l'orgull abans de trucar a la seva mare i es disculparia per haver-li penjat el telèfon el dia anterior. Pensava en la seva mare quan el metro va fer la primera parada, les portes del vagó es van obrir de bat a bat, la gent sortia i entrava. La ciutat era un moviment incessant de rostres desconeguts. La Cèlia tenia una memòria privilegiada i sovint reconeixia, entremig d'aquella munió de gent anònima, algun dels pacients de l'hospital. Comptades vegades ells s'adonaven que la dona dels cabells negres i rinxolats era la infermera que els havia acompanyat quan es recargolaven de dolor.

Aquell fred matí de febrer, la Cèlia no tenia ganes de veure a ningú, va continuar amb la llista de coses pendents fins que va arribar al punt més complicat: decidir com i quan havia de parlar amb el Guillem. Feia setmanes que intentava dir-li que s'havia acabat. S'havia acabat perquè n'estava tipa de dissimular quan es trobaven a la cafeteria de l'hospital. S'havia acabat perquè allò que tenien, fos el que fos, no anava enlloc. S'havia acabat perquè ell mai no deixaria l'Helena i ella mai no l'hi demanaria. S'havia acabat perquè ja no podia aguantar trobar-se cada setmana, sempre el dijous, sempre al migdia, sempre en aquell piset minúscul del carrer Entença on ell havia viscut els primers anys de matrimoni. Un pis que tenia

penjat el cartell d'«En venda» des de feia mesos i que no es vendria mai perquè era massa petit i en demanaven massa diners. Feia setmanes que intentava parlar amb el Guillem i dir-li que s'havia acabat, però quan es trobaven i ell li parlava amb la seva veu fonda i sentia el tou dels seus llavis damunt la pell, la intenció de posar fi a aquelles trobades se n'anava en orris i es repetia que ja l'hi diria, que després de tant de temps tampoc no venia d'una setmana. La primera vegada que la Cèlia havia vist el Guillem, ella era una infermera en pràctiques i ell un jove resident que acabava l'especialitat de cirurgia. El jove doctor Fradera era seriós, amable, atractiu, però també era esquerp i distant. Van haver de passar vint anys perquè el Guillem s'adonés que ella existia, però aleshores tots dos eren casats i tots dos tenien fills. Primer van ser converses de feina, després van parlar de les notícies de la premsa, de les pel·lícules que havien vist el cap de setmana, d'on havien anat de vacances. Cada vegada que el tenia a prop, l'aire s'omplia d'electricitat. Ella evitava fixar-lo als ulls fins que va tenir prou força per fer el primer pas.

Des de l'interior de la bossa, el crit histèric del mòbil la reclamava. Un parell d'homes es van palpar les butxaques i una noia la va escrutar, interrogant. La Cèlia no va moure ni una cella, com si la bossa no fos seva i no sentís aquell riiriing insistent. Odiava parlar voltada de gent. No va respondre. Després de baixar a l'andana va treure el mòbil i va escoltar el missatge.

—Hem de parlar —deia la veu densa del Guillem.

L'auxiliar va guardar la roba i les sabates dins d'una bossa de plàstic. La dona de la platja no duia joies, ni bossa, ni

mòbil, ni res que els ajudés a saber qui era. En el seu històric posava «Nomen Nescio». Era una dona de metre seixanta-set d'alçada, i encara que tenia complexió atlètica no pesava més de seixanta quilos. Tenia la pell blanca estampada de pigues i voltava la quarantena. No presentava cap signe de violència, no tenia cap lesió a la pell, ni cap os trencat. Un escàner va mostrar una lleugera inflamació al cervell. Van administrar-li sedació, van monitoritzar-la i l'auxiliar li va despintar les ungles de les mans, que estaven brutes de sorra fina. Si la dona de la platja hagués estat conscient hauria sentit la veu xiuxiuejant de l'auxiliar, que taral·lejava *River man* mentre feia la feina. Si la dona de la platja hagués estat conscient hauria mogut els llavis per deixar anar un xiscler d'impotència i els hauria explicat que ella només era una dona que caminava per no recordar.

La Virgínia, l'auxiliar, movia l'esponja amb la delicadesa amb què es neteja una criatura acabada de néixer. La pell d'aquella dona conservava la humitat de l'aigua i tota ella feia olor de mar. La Virgínia va fer lliscar l'esponja per tota la llargada de les cames i en arribar als peus es va adonar que la dona de la platja tenia les plantes dels peus completament tatuades amb noms de persones.

La notícia corria, s'escampava, s'ampliava, i en aquells moments la Cèlia, aliena a una notícia que anava de boca en boca per tot l'hospital, era a casa seva, colgada sota el nòrdic, i intentava agafar el son bressolada pels crits de la veïna que s'escolaven per la claraboia, entraven a l'habitació i li saltaven al damunt. Hores més tard, en el mateix moment que la Cèlia es despertava, la policia intentava esbrinar la identitat d'una dona que restava inconscient a la Unitat de Cures Intensives. Li havien fotografiat les

plantes dels peus i investigaven per descobrir qui era. Mentrestant, a la planta de Geriatria del Bloc B, una gata de pèl llarg, gris i blanc, es passejava pel passadís indiferent a les mirades atònites de la gent.

—Què hi fa això, aquí? —va preguntar la infermera en cap del torn del matí en contemplar la gata que avançava cap a ella amb la cua estirada i el suau repicar del picarol. La pregunta era equivocada, l'important no era saber què hi feia, sinó com hi havia arribat, o més important encara: qui l'havia portat. La gata va anar directa cap a ella i se li va refregar a les cames.

—Traieu-lo! Traieu aquesta bèstia d'aquí! —cridava.

—Jo l'agafo! —va exclamar la Virgínia, que en aquell moment plegava de treballar. La noia sentia un gran amor pels animals i els gats eren la seva feblesa. S'hi va acostar sense por. Va alçar la gata pel clatell i la va abraçar com si fos una criatura. A l'instant, la gata va deixar anar un ronc dolç i la va sotjar amb ulls porucs.

—Enduta-te-la d'aquí ara mateix! —va repetir la supervisora sense dissimular una expressió de fàstic.

—Porta collar —va dir una de les infermeres assenyalant un bonic collar vermell—. Deu ser d'algú del veïnat.

—Tant me fa d'on hagi sortit —va cridar la supervisora, i va ordenar:—Fora! Que se'n vagi!

La Virgínia va sortir del Bloc B. Es va amagar la gata sota l'abric i es va dirigir cap a la planta 3 del Bloc E. No en tenia cap dubte, era la gata de la senyora Vinyals.

Així que aquella àvia d'abundant cabell blanc va veure la seva Xica se li va il·luminar l'expressió. Va deixar caure la galeta dins del cafè amb llet i la gira del llençol va quedar esquitxada de diminutes taques fosques.

—Vine aquí, bonica meva! Vine amb la mama! —va dir estirant els braços per rebre-la com si fos una ofrena.

—On és la Candela? —va preguntar la Virgínia al mateix temps que lliurava la gata a la seva mestressa.

—Es pot saber on t'havies ficat, trapella? —La senyora Vinyals acaronava el pèl suau d'aquell animal que roncava feliç.

La Virgínia no va insistir. La memòria de la senyora Vinyals anava i venia, i mantenir-hi una conversa resultava difícil. Havia entrat a l'hospital per una fractura de fèmur, però li van diagnosticar problemes de senilitat. Hi havia hores que es pensava que era en un hotel, d'altres estava convençuda que era a casa seva, i en una ocasió va creure que l'havien segrestat i els seus crits van alertar tota la planta. La senyora Vinyals no tenia ningú que se'n fes càrrec i els serveis socials estaven buscant residència per ingressar-la. Aleshores no sabien que la seva estada a l'hospital s'allargaria molt més del previst, perquè hi hauria més fractures i més operacions.

La Virgínia estava a punt de trucar a la Cèlia per demanar-li quin era el telèfon de la seva mare, quan va sentir un repic de talons. La Candela va entrar a l'habitació i la gata roncava, feliç, a la falda de la seva mestressa.

—Sort que l'has trobada —va exclamar la Candela, alleugerida de veure aquella gata que havia entrat camuflada dins d'una bossa de viatge—. He anat un moment a buscar aigua i quan he tornat no hi havia ni rastre de la gata.

—L'has de treure d'aquí o et caurà el pèl —va amenaçar la Virgínia.

—La senyora Vinyals la necessita —va afirmar, i de reüll va mirar aquella dona que s'havia adormit a mig esmorzar—. Aquesta gata és la seva família i, que jo sàpiga, no està prohibit que als pacients els visiti la família.

—Candela, si us plau, un animal no és un familiar!

—va replicar la Virgínia aguantant-se les ganes d'escridassar-la.

—Amb això sí que et dono tota la raó, perquè hi ha familiars que no arriben ni a la categoria d'animals —va dir amb el seu sarcasme habitual.

—Si la supervisora de Geriatria sap que ets tu qui ha portat la gata, ja et pots acomiadar del servei de voluntariat.

—M'estàs amenaçant?

—T'estic avisant. I ara, agafa la gata i endú-te-la allà on vulguis.

—I si no ho faig? —va dir, reptant-la com si fos una adolescent.

—Aleshores, ho hauré de dir.

La Candela es va mossegar el llavi. Hi estigués d'acord o no, havia d'obeir.

La senyora Vinyals va deixar anar un ronc lleuger, estava profundament adormida. La gata era damunt la safata i llepava les restes de galeta que hi havia a la tassa.

Ningú no sabia mai que la responsable de l'aparició d'aquell animal era la mare de la Cèlia. La Virgínia va prometre que no ho explicaria a ningú i la Candela va jurar que no la portaria mai més a l'hospital. Ho va jurar, però no ho compliria. La Candela estava convençuda que aquell animal era imprescindible per a la recuperació de la senyora Vinyals. El rumor que havien trobat una gata deambulant per la planta de Geriatria del Bloc B va quedar diluït dessota la notícia de l'aparició d'una dona amb els peus tatuats.

Lluny de l'hospital, la Cèlia, sense saber-ho, vivia un dia que mai no podria oblidar. Cada petit detall tindria la importància dels grans esdeveniments: l'alegria de l'Abril,

el silenci del Max, la presència de la Candela i aquell «Hem de parlar» que apareixia sense avisar decidit a trencar la monotonia d'una vida que estava a punt de canviar de rumb.

Aquell vespre, la Cèlia va arribar a la feina un quart abans de l'hora de començar el seu torn. Després de l'ajust econòmic de l'hospital, s'havien eliminat els quinze minuts d'encavalcament dels torns d'infermera, uns minuts que servien per posar-se al dia de tot allò que no podien sintetitzar en unes ratlles escrites. Costava definir la modulació de la veu, l'emoció continguda en un petit gest, la intensitat d'una mirada. Tot i que no era la seva obligació, tot i que no els ho pagaven, les infermeres van continuar fent la seva feina com l'havien fet sempre, de l'única manera que la sabien fer: amb dedicació i entrega.

Una de les infermeres de la planta de traumatologia era darrere el taulell repassant el llistat de medicaments quan la Cèlia se li va plantar al davant. Li va explicar que aquell dia hi havia hagut tres altes i cinc ingressos. Havien comès l'error de posar a la mateixa habitació els dos homes que s'havien estomacat en una baralla i havia anat d'un pèl que la batussa no continués a l'hospital. Ara estaven separats, l'un a cada extrem del passadís, però calia estar al cas. I també havien de tenir una cura especial amb la senyora de la 317, perquè era tan prudent que mai no avisava i a mitja tarda l'havien trobada estesa a terra després d'aixecar-se per intentar anar al lavabo. Tan bon punt la infermera va acabar de posar-la al dia, va afegir que a l'UCI havia ingressat una dona sense identitat, però la Cèlia no va perdre ni un segon a pensar en aquella desconeguda.

Sempre que ingressaven un malalt sense identificar, l'hospital ho comunicava a la policia. Era imprescindible actuar amb discreció mentre la policia treballava per descobrir la identitat d'una dona que vivia inmersa en una letargia induïda.

Aquell matí, abans de marxar a casa, la Cèlia va baixar a Intensus per preguntar a la Isabel quin regal farien a les dues infermeres que es jubilaven. Va passar per davant d'aquella dona sense nom i, tot i que estava connectada al respirador, aquell rostre li va cridar l'atenció. S'hi va apropar. La impressió de veure un fantasma la va colpir. Un corrent elèctric la va sacsejar de dalt a baix. Es va pessigar el palmell de la mà. Era impossible que fos ella, feia vint-i-cinc anys que la Martina Constans havia desaparegut sota les aigües del canal.